

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

BENIFAIRO DE LA VALLDIGNA

LA SAFOR

ACADEMIA
VALENCIANA
DE LLINGÜA

AJUNTAMENT DE
BENIFAIRO DE LA VALLDIGNA

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Tecnolingüístics

RECALL
Josep-Ramon Millet i Pons

TEXT
Jesús E. Alonso López

DISSENY
Vicent Almar

MAQUETACIÓ I GRAFISME
Guillermo Tomás Lull

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica i Toponímia
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Benifairó de la Valldigna, 55

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Benifairó de la Valldigna i del CEIC Alfons el Vell

ISBN: 84-482-3979-2
Depòsit legal: V-542-2005
Impressió: Gràfiques Vimar, SL

www.avl.gva.es

BENIFAIRO DE LA VALLDIGNA

Situat a la vora esquerra del riu Vaca, entre la serra de les Agulles i el massís del Mondúber, és un poble típic del pla. De nissaga musulmana, va ser durant molts anys lloc de mudèjars. Perdé la major part de la població l'any 1609, per l'expulsió dels moriscs, però, igual que les poblacions veïnes de Barx, Simat i Tavernes, no desaparegué i va ser repoblat novament. En el seu terme es troba el castell d'Alfàndec, popularment conegut com de *la Reina Mora*. Encara s'hi conserven alguns elements dels segles XIII i XIV: la porta de l'Albacar, la torre de l'homenatge i la finestra per on, diu la llegenda, es va tirar la reina mora. També es poden trobar unes ruïnes en la casa de camp de les Carotes.

L'any 1249 Benifairó va ser donat per Jaume I a Ferrer Matoses i Doménech de Teylla. Però, com sabem, les donacions reflectides en el *Llibre del Repartiment* eren molt sovint passatgeres, de manera que retornà a la corona i passà per les mans de l'emperadriu Constança fins a la fundació del monestir de Santa Maria. La carta pobla per als musulmans és de l'any 1336, i la donada als cristians, del 1610. Llavors s'hi repartiren lots de tres hectàrees que derivaren en una comunitat de llauradors bastant homogènia, si bé empobrida, almenys en els segles XVII i XVIII. La població ha anat augmentant lentament des d'aquell moment, i en els últims decennis ha sigut estacionària. Fa 150 anys, amb la construcció de la carretera d'Alzira i el tramvia, el poble va canviar el sentit del seu creixement urbà. En l'actualitat compta amb 1.713 habitants.

L'església, primerament, era annexa de la del Ràfol, de la qual es va independitzar l'any 1536, amb l'advocació de sant Joan Evangelista. Al seu torn tenia el poblat de l'Alfurell com a annex, que se situava dins de l'actual terme. Finalment, pertany a l'arxiprestat d'Alzira. Els seus llibres parroquials començaren el 1606, però foren cremats durant la Guerra Civil. En l'Ajuntament es conserven acords des del 1801. Hi ha dos ermites: una dedicada a sant Miquel i l'altra, a sant Roc.

L'antiga circumscripció de la Foia Alta va ser dividida entre Simat, Benifairó i Barx en la dècada del 1830. Des del segle XVII, s'entenia que formaven part del seu terme les partides de la Rambla, Loar, Alborraig, Medrig, Rahal, el Massil, Filutxar, Carraixet, les hortes de Xara, l'Alfurell i Alguasta, i les séquies d'Aljumara i forana de Xara. Una part del terme es perdé en el segle XVIII en un enfrontament legal entre el monestir de Santa Maria i el d'Aigües Vives.

ELEMENTS FÍSICS I ALTRES LLOCS D'INTERÉS

Orografia

Alt de la Sardina	Muntanyetes del Rajolar
Alt del Badall	Piló de la Font del Barber
Cingle Foradat	Piló dels Malladars
Cingle Roig	Piló Roig
Cova del Badall	Pla Joana
Cova del Canyaret	Pla de la Font del Barber
Cova dels Coloms	Pla del Castell
el Portitxol	Puntal de la Paella
Fondets de Santomà	Puntal de les Foies
la Redonda	Puntal del Massalari
les Taules	Puntal dels Cocons
Massís del Mondúber	Serra de Corbera
Muntanyeta de la Cova de l'Arena	Serra de les Agulles
Muntanyeta Llarga	

Hidrografia natural

Barranc d'Agost	Barranc del Cambro
Barranc de Cardona	Barranc del Castell
Barranc de la Caixa	Barranc del Raboser
Barranc de la Casella	Barranc del Racó de Todo
Barranc de la Palmosa	Barranc del Tio Vicent
Barranc de Maluc	Font del Barber
Barranc de Martí	Font del Gos
Barranc de Pere Puig	Riu Vaca

Hidrografia artificial

Motor de Porra	Séquia Major
Motor de Trénor	

Altres llocs d'interés

Castell de la Reina Mora (o d'Alfàndec)	Molí de Giner
Cementeri	Molló dels Quatre Termes

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Benifairó de la Valldigna
Casa d'Alberola
Casa de Baix de Santomà
Casa de l'Hort de la Planxa
Casa de Santomà
Casa de Trénor
Casa de Ximo
Casa del Noi

Casa del Panader
Casa del Pator
Casa Raio
Corral de la Ratlla
Corral de Santomà
Corral del Carnisser
Corral del Pator

Partides i paratges

el Brucar
el Clot
el Corral de Sala
el Fondó dels Malladars
el Pator
el Pinar
el Rajolar
el Sòl de l'Horta
el Xarco
els Roserets
els Tossalets
l'Alfurell
l'Horta de Fora
la Bellavista
la Bota
la Canaleta de Pedra
la Costera del Cuiro
la Creueta
la Fondada

la Font d'Agost
la Marjal Vera
les Foies de Santomà
les Mallades
Racó Calderer
Racó de Botella
Racó de Cardona
Racó de Mançans
Racó de Martí
Racó de Pere Puig
Racó de Todo
Racó del Cambro
Racó del Castell
Racó del Pobret
Racó del Portitxol
Racó Pelat
Sant Miquel
Sant Roc

Vies de comunicació

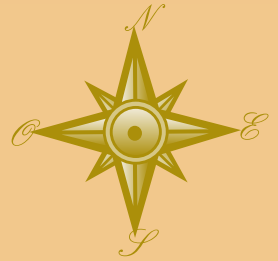
Assagador de Sant Josep
Camí Alt del Cambro
Camí de la Cova de l'Arena

Camí de la Font del Barber
Camí de la Rambla
Camí de les Foies

Camí del Rajolar
Camí Vell d'Alzira
Carretera de Benifairó

Carretera de Simat
Carretera de Tavernes

Elements físics i altres llocs d'interés

TERME D'ALZIRA

TERME DE TAVERNES DE LA VALLDIGNA

TERME DE CARCAIXENT

TERME DE SIMAT DE LA VALLDIGNA

MASSÍS DEL MONDÚBER

TERME DE XERACO

TERME DE XERESA

Benifairó de la Vall d'Aiguà

	Capital de municipi		Molí
	Riu		Molló
	Barranc		Cementeri
	Séquia		Castell
	Carretera		Pas o port de muntanya
	Muntanya		Depressió
	Pic, roca		Pla
	Cingle	SERRA, MASSÍS	
	Cova, abric		
	Font		
	Motor		

Presència humana

